

Wyrok z dnia 7 listopada 1997 r.

II UKN 318/97

Wykonywanie przez domownika w gospodarstwie rolnym prac o charakterze dorywczym, okazjonalnie i w wymiarze niższym od połowy pełnego wymiaru czasu pracy, nie może być traktowane jako okres składkowy w rozumieniu art. 5 pkt 3 ustawy z dnia 17 października 1975 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 104, poz. 450 ze zm.).

Przewodniczący SSN: Roman Kuczyński, Sędziowie SN: Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Maria Tyszel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 7 listopada 1997 r. sprawy z wniosku Kazimierza K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w W. o wcześniejszą emeryturę, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu z dnia 5 lutego 1997 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e

Decyzją z dnia 29 grudnia 1995 r. organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w W. odmówił wnioskodawcy Kazimierzowi K. prawa do wcześniejszej emerytury w związku z brakiem wymaganego okresu zatrudnienia. Organ rentowy ostatecznie uwzględnił 37 lat okresów składkowych i nieskładkowych, doliczając nadto 6 miesięcy okresów uwzględnionych jako składkowe w postaci pracy w gospodarstwie rolnym od 1 lipca do 31 sierpnia 1956 r., od 1 lipca do 31 sierpnia 1957 r. oraz od 1 lipca do 31 sierpnia 1958 r. Pozostałych okresów między 3 lutego 1956 r. a 31 sierpnia 1958 r. organ rentowy nie zaliczył po stwierdzeniu, że w tym czasie wnioskodawca uczęszczał do szkoły w D., stąd praca świadczona w gospodarstwie rolnym ojca miała charakter jedynie dorywczy.

Wobec odwołania wnioskodawcy, Sąd Wojewódzki oddalił je wyrokiem z dnia

31 października 1996 r. [...], stwierdzając, że czynności, które odwołujący się wykonywał w gospodarstwie rolnym, nie miały charakteru stałego i systematycznego, nie mogą więc być uznane za pracę w gospodarstwie rolnym w rozumieniu art. 5 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 104, poz. 450 ze zm.).

Apelację wnioskodawcy od tego wyroku Sąd Apelacyjny we Wrocławiu oddalił (wyrok z dnia 5 lutego 1997 r. [...]). W ocenie Sądu, wnioskodawca w związku z nauką w Technikum Mechaniczno-Radiotechnicznym w D. w latach 1956-1958 i dojazdami do szkoły wracał do domu w godzinach popołudniowych. Nie jest wątpliwe, że wykonywał on pracę na roli i w obejściu gospodarstwa (potwierdzili to słuchani przed Sądem - także w drugiej instancji - świadkowie), ale praca ta nie może podlegać zaliczeniu, miała bowiem charakter dorywczy czy okazjonalny. Dla zaliczenia okresu takiej pracy konieczne jest stwierdzenie, że była to praca podstawowa, stanowiąca główne źródło utrzymania rolnika, a w braku tych warunków nie może być uznawana za okres taki jak składkowy i nie podlega zaliczeniu do okresu zatrudnienia.

Powyższy wyrok zaskarżył kasacją wnioskodawca i zarzucając naruszenie prawa materialnego - art. 5 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent "przez zastosowanie wykładni ścieśniającej tego przepisu" oraz naruszenie przepisów postępowania mających wpływ na wynik sprawy - art. 233 § 1 KPC "przez jednostronną ocenę materiału dowodowego", wniósł o jego uchylenie, a także uchylenie wyroku Sądu Wojewódzkiego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania lub zmianę wyroku i przyznanie wnioskodawcy wcześniejszej emerytury. Zdaniem kasacji praca w gospodarstwie rolnym może mieć każdy charakter i każde rozmiary, aby podlegać zaliczeniu do okresu zatrudnienia, stąd stanowisko Sądu Apelacyjnego nie jest trafne, podobnie jak dokonana przez niego ocena materiału dowodowego sprawy i stwierdzenie, że nauka w szkole uniemożliwiała wnioskodawcy wykonywanie prac o charakterze stałym.

Rozpoznając kasację Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Nie jest trafny zarzut, że wyrok Sądu Apelacyjnego wydany został z naruszeniem art. 5 pkt 3 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent. W myśl tego przepisu, przy ustalaniu prawa i wysokości świadczeń, uwzględnia się również okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia,

przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r., traktując je tak jak okresy składkowe. Oznacza to, że okresy takie uwzględniane są tylko wtedy, gdy spełnione zostały rygory wymagane dla okresów składkowych, w tym i ten ustanowiony w przepisie art. 2 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 17 października 1991 r. Przepis ten zezwala na uznanie za okresy składkowe okresów przypadających przed dniem wejścia w życie ustawy, za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne, albo za które nie było obowiązku opłacania takich składek, w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy. Pracę w gospodarstwie rolnym można uwzględnić na podstawie art. 5 ustawy o rewaloryzacji tylko wtedy, gdy była ona wykonywana w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy, co trafnie przyjęły oba Sądy rozpoznające sprawę. Zarzut kasacji, że "praca w gospodarstwie rolnym może mieć każdy charakter i każde rozmiary", aby podlegać zaliczeniu do okresów składkowych, jest więc błędny, a konsekwencją jego realizacji byłoby uprzywilejowanie osób wykonujących pracę w gospodarstwie rolnym w stosunku do pracowników. Nie jest także uzasadniony zarzut naruszenia przez Sąd drugiej instancji wskazanego w kasacji przepisu postępowania - art. 233 § 1 KPC. Materiał dowodowy zebrany w sprawie (w tym także przez Sąd Apelacyjny), został następnie właściwie oceniony, zaś kasacja opiera się w tej części na własnej ocenie zebranego materiału dowodowego i jako taka nie ma uzasadnionych podstaw.

Gdy więc brak podstaw do uwzględnienia kasacji, należało orzec jak w sentencji po myśli art. 393¹² KPC.

=====